

BUXORO SHASHMAQOMI VA XORAZM MAQOM IJROCHILIGIDA MUSHKULOT (CHERTIM) VA NASR (AYTIM) YO'LLARI SEMANTIKASI

Bexruz Hamidovich Boltayev

Buxoro davlat universiteti “San’atshunoslik” fakulteti Musiqa ijrochiligi va madaniyat kafedrası oqituvchisi

Anotatsiya: Shashmaqomdagi Nasr bo’limidagi Birinchi guruh sho`balari turkum Saraxbori Buzrukdan boshlanadi. U ikki chorak takt o`lchoviga mos doira usuli bilan ijro etiladi. Saraxbori Buzrukda aytiladigan she`r «Muzorei axrabi makfufi mahzuf» - deyilgan vaznda bo`lib, «Mafoilun-foilotun-mafoilun-foilun» tarzida talaffuz etiladi.

*Kalitso`zlar:* Nasr, Mafoilun – foilotun – mafoilun –foilun, Uzzol, sho`ba, Saraxbor, shashmaqom, poema, roman.

Shashmaqomdagi Nasr bo’limidagi Birinchi guruh sho`balari turkum Saraxbori Buzrukdan boshlanadi. U ikki chorak takt o`lchoviga mos doira usuli bilan ijro etiladi. Saraxbori Buzrukda aytiladigan she`r «Muzorei axrabi makfufi mahzuf» - deyilgan vaznda bo`lib, «Mafoilun foilotun mafoilun» tarzida talaffuz etiladi.

Bak--   Bum---   Bak--   Bum

Saraxbor usuli bu aynan Zarbul qadim usuliga to`g`ri keladi. Nasrulloiy, Nasri Uzzol usullari, Nasr usulida ijro etiladi.

Nasr-so`zining ma`nosi arabcha so`zdan olingan bo`lib g`alaba yoki ko`mak deganidir , yana bir ma`nosi (roman ,poema, hikoya va boshqa asarlar)ma`nosida keladi musiqa yo`nalishida esa ashula degan ma`noni anglatadi demak nasr usuli bu ashula usuli deb belgilangan. Chunki usulni o`zi ijro qilinsa go`yo ashula kuylangandek tuyuladi. Nasrulloi, Nasri uzzol, Nasri ushshoq, Navro`zi sabo, Nasri bayot, Orazi navo, Husayni navo, Nasri chorgoh, Nasri segoh, Navro`zi Xoro, Navro`zi Ajam, Muhayyari Iroq, Chambari Iroq kabi nomlanadi.

BAKKO, BUM_BAK_KO, BUM, BAKBAK deb kuylanadi.

Ba`zi asarlarda esa quyidagicha ijro qilingan;

BUM BAKBAK, BAKO BUM BAK, BUM BAKBAK

Usulda ijro qilingan qo`shiqlar insonga jo`shqinlik va ko`tarinki kayfiyat baxsh etadi.

Nasrulloiy -ollohni madh etuvchi, ta`riflovchi degan ma`noni bildiradi. Ya`ni **Ollohning qo`shig`i** deganidir.

Tojikistonda Ko`lob aholisi ichida “Nad-xonlik” va “Falak-xonlik” ham ollohni ta`riflash va undagi pand nasihatlar, undan kelib chiqqan aholi ichida ijobiy tarbiyaga tayanish va halol hayot kechirish kabi afsonalar ham to`qib ijro etiladi. Ijro usullari “Zarb-ul-qadim usulida” ammo gohida doyrasiz ham “Xuchir, ya`ni kichik dutorga o`xshash cholg`u va “Chig`g`ak”, ya`ni g`ijjaksimon kamonli cholg`u orqali qo`shiq matni kiritilib ijro etiladi. Avvallari diniy qo`shiq

sirasiga kirgan. Hozirgi kunda esa “Nahorgi oshda” ajdodlar va ota-onalarni e’zozlash, kelajak yoshlarni ezgu yo’llarda tarbiyalash kabi udumlarida ijro etib kelinmoqda.

Parizodi ki mushkin zulfi, jonim mustamand etmush,

Maloik qushlarin ul halqa mo’lar birla band etmush. A.Navoiy

Mana shu ikki qator qo’shiq so’zlarida olam ma’no mujassamdir

Bir go’zal hilqat borki sochining atri jonimni asir qildi,

Uchar Farishtalari atrofimda go’zal nurlar ila zanjirband qildi.

Bu ta’rif robbi makoniga nisbatdir

Nasri Uzzol-bu Uzzol ashulasi. Uzzol esa kvarta tushish degan ma’noni bildiradi.

Bu ham nasr usulida ijro etilib kuylanadi

Yuzingda may gulu yo gul ochilg’on bo’stondir bu,

Gulingda qatra xun bo’stondagi suvdin nishondir bu. A.Navoiy

Demakki aruz vazni va she’riyat va usul orqali ustoz – shogird an’anasi orqali avloddan avlodga meros qoldirishgan.

Nasr shashmaqomda eng ko’p sonni tashkil etadigan sho’balardan iborat. Bular;

Savt-Mug’ulcha usullari; Savt usulini lug’aviy ma’nosi arabchadan olingan bo’lib bir qatorda ovoz chiqarib kelmoq, aks sado masalan (savti suvora) ya’ni savt so’zi otliqlar oyoq ovozlari ya’ni aks sadosi ma’nosida ham keladi. Qadimda harbiy yurishlarda otliqlar alohida o’rin tutgan va ular suvoriylar deb nomlanishgan. Xorazm maqomlarida Savti Suvora deb nomlangan usul nomi ham bor. Savti suvora otliqlar oyoq aks sadosi ma’nosida ham tushunilgan va janglarda askarlarga ko’tarinki ruh, kuch bag’ishlash niyatida “Nog’orachilar” jo’rligida yani, savt usuli chalingan. Bu bir vaqtni o’zida ham dushmani sarosimaga solish niyatida ham ijro etilgan. Ushbu usullar bilan dushman mag’lubiyatga ham uchragan. Savtlar Shashmaqomda oltitadir, bular; Savti Sarvinoz, Savti Ushshoq, Savti kalon, Savti Sabo, Chapandozi Savti Navo, Savti Chorgohdir.

Misol uchun Savti Sarvinozni tavsif qilib, “Sarvinoz” qaddi qomati kelishgan go’zal degan ma’nolarga duch kelamiz. Bu tarifni aynan mana shu sho’baga aytilishi bejiz emas, chunki Savti Sarvinoz barcha savtlar ichida eng go’zali hisoblanadi. Binobarin, sho’baning har bir ohanggi, har bir pardasi ham inson ruhiyatiga juda go’zal ta’sir etadi.

Mug’ulchalar esa juda qadimiy tarixiy asosga ega. Bu nomni XV-asrda Zaxiriddin Muhammad Bobur tomonidan Hindistonda barpo etgan. Buyuk Mug’ul Imperiyasiga bog’liq holda yuzaga kelgan bo’lishi ehtimol. Mo’g’ulcha aslida usulning nomi, musiqada esa Saraxborlar yoki talqinlardan nazira qilingan. Undagi tuyg’ular isyoni, hissiyotlar u’yg’onishi ham o’ziga hosdir. Mug’ulchalar Shashmaqomda to’rttani tashkil qiladi. Mo’g’ulchai Buzrug, Mo’g’ulchai Navo, Mo’g’ulchai Dugoh va Mo’g’ulchai Segohdur.

Savt usuli va mug’ulcha usuli san’at ahli tomonidan qo’shiq ijrosida doyra jo’rligida ijro etilgan.

Talqin –talqincha –chapandoz usullari semantikasi; Talqin so’zi arabchadan o’g’irganda izohlash, ta’rif berish ma’nosini bildiradi. Isoq Rajabiy ta’rifiga ko’ra Talqin – pand nasihat ma’nosida keladi. Talqin usuli 3\4,3\8 o’lchamlarda kelib og’ir tavsifdagi qo’shiqlar sirasiga kiradi. Bu sho’ba Iroq maqomidan tashqari barcha maqomlarda mavjud va shunday nomlanadi. Talqini uzzol, Talqini ushshoq, Talqini bayot, Talqini chorgoh, Talqini segoh. Bazi hofizlar

Talqin usuliga nasihatimiz qo'shiqlarni ko'p aytishganligi uchun Talqin nomi berilgan, deyishadi.

Ayrim Sharq mamlakatlarining an'anaviy ijrochiligida Talqin nomidagi doyra usuli mavjud. Talqinni teskari ko'rinishi chap andoz, ya'ni teskari usul ma'nosini anglatadi va talqincha deb ham nomlanadi. Talqin yo'llarida bittadan taronalari mavjud bo'lib, ular ba'zan nasrga o'tishda suporish vazifasini o'taydi. Talqin sho'balarini ritmik o'lchovi va doyra usulining barchasi Nasr doyra usulidandir. Hatto ulardagi pardalar ham hamohangdir. Talqincha usuli bizning millatda kichkina ma'nosida –cha qo'shimchasi qo'shilib kelgan, shunga bo'lsa kerak.

Talqincha Talqinni kichik ko'rinishidir. Talqinchalarning doyra usuli Talqinning teskarisiga yangraydi.

Qashqarcha usuli; Qashqarcha haqqida semantik tahlil unchalik uchramaydi. Ma'lumki, hozirgi Qashqar qadimgi Qo'qon xonligiga qarashli bo'lgan. Bu yurtning mashshoqlari o'zgacha doyra usuli bilan shinavandalarning og'zaki talaffuzlanishlarida odat bo'lib qolgan. Ular hattoki saroy sozandalari orasida ham alohida e'tiborga ega bo'lishgan. U davrlarda xonliklar orasida aloqa mustahkam bo'lib, ular bir biri bilan tajriba almashish imkoniyatiga ega bo'lishgan. Qashqar mashshoqlarining mashhur doyra usuli, Qashqarcha usulidir va shu tariqa Shashmaqomga kirib kelgan.

Soqinoma usuli; Soqinomalar haqqida musiqiy ijrolarda ko'plab uchratish mumkin. Soqinomalarning doyra usuli xalq orasida juda mashhur bo'lib, unga asosan o'lchovlari "Mutakoribi musammani maxfuz" bo'lgan g'azallar qo'yib aytiladi. U yengil ijro etiladigan asar bo'lganligi sababli, yangi shogird o'quvchilarning ilk repertuaridan o'rin oladi. Barcha Soqinomalarni shogird uchun dastak desa ham bo'ladi.

Uforlar; Uforlarni hozirgi kunga qadar tinglab, uni og'ir qo'shiqlar sirasiga qo'shish mumkin. Bu tabiiy. Chunki vaqt o'tgan sari hayot harakatidagi o'zgarishlar tezlashib bormoqda, shunday bo'lsa-da, uforlar o'z zamonasining sho'x ashulalari qatoriga kiradi. Ufarlar lug'aviy ma'nosi haqqida hozirgi kunda ko'p olimlar o'rtasida baxslarga sabab bo'lmoqda. Bazi olimlar faqatgina doyra usuliga tegishli deyishsa, ba'zi olimlar esa musiqa kuy yo'nalishining nomlanishi hamdir, deb aytishadi. Ustozlarning aytishicha, "UFOR"- hid taratuvchi, degan ma'noni bildirib Maqomni so'ngida kelgani uchun, ularning hidigina shu sho'bada saqlanib qoladi. Undan tashqari maqom yirik asarlardan tashkil topgani uchun, ularning orasida ufor raqsbob, sho'xchan bo'lganligi tufayli maqomlarni hidi yoki rangigina shu sho'bada o'z aksini topadi.

Shashmaqomda har bir maqomning o'z uforisi bor. Bular; Ufori Uzzol, Ufori Ushshoq, Ufori Bayot, Ufori Chorgoh, Ufori Segoh, Ufori Muhayyari Iroq deb nomlanadi. Uforlar asosan ikki xil vazndagi sherlar bilan aytiladi Ramali musammani mahzuf va Hazaji musammani makfufi mahzuf, deb ataladi.

Adabiyotlar:

1. Boltaev.B.H. BUXORO AJDODIY SAN'ATI "SHASHMAQOM" TIZIMINING NAZARIY TAMOIYILLARI //IJTIMOIY FANLARDA INNOVASIYA ONLAYN ILMIY JURNALI. – 2022. – T. 2. – №. 11. – C. 152-158.
2. Boltaev.B.H. DARVISH ALI CHANGIY VA ZAMONDOSHLARIDA FAZOVIY (KOSMOLOGIK) 12-MAQOM FALAK BURJLARI NAZARIY TAMOIYILLARI //TA'LIM VA RIVOJLANISH TAHLILI ONLAYN ILMIY JURNALI. – 2022. – T. 2. – №. 11. – C. 85-90
3. Болтаев Б. Х. МЕТОДЫ ВОКАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ ДЛЯ ШКОЛЬНИКОВ

- //Проблемы науки. – 2021. – №. 4 (63). – С. 98-100.
4. Ramazonova U. X., Esanova M. J. An'anaviy xonandalik rivojida maqomlarning o'rni //Science and Education. – 2022. – Т. 3. – №. 1. – С. 496-501.
  5. Urinov S. K., Rakhmatova M. THE ROLE OF CULTURE AND ART OF UZBEKISTAN ON A GLOBAL SCALE //Web of Scientist: International Scientific Research Journal. – 2022. – Т. 3. – №. 4. – С. 370-376.
  6. Нуруллаев Ф. Г. Содержание обучения бухарским народным песням в музыкальном образовании //Academy. – 2021. – №. 3 (66). – С. 48-50.
  7. Umrzoqovna N. S. FARG 'ONA-TOSHKENT MAQOM YO 'LLARI HAQIDA //Central Asian Research Journal for Interdisciplinary Studies (CARJIS). – 2022. – №. Special issue. – С. 72-77.
  8. Ражабов А. Ш. МУЗЫКАЛЬНЫЙ ПРОФИЛЬ И ТЯЖЕСТЬ В КОМПОЗИЦИИ ПРИНЦИП НЕОПРЕДЕЛЕННОСТИ МУЗЫКАЛЬНОГО МАТЕРИАЛА ИЛИ ФОРМЫ //Scientific progress. – 2021. – Т. 2. – №. 4. – С. 607-612.
  9. Рахматова М. О., Холикова М. Б. МЕХАНИЗМ РАЗВИТИЯ МУЗЫКАЛЬНЫХ СПОСОБНОСТЕЙ УЧАЩИХСЯ МУЗЫКАЛЬНЫХ И ХУДОЖЕСТВЕННЫХ ШКОЛ //Academy. – 2021. – №. 3 (66). – С. 63-65.
  10. Hasanov H. R. Ansambl ijrochiligi faoliyating tarixi va taraqqiyot bosqichlari //Scientific progress. – 2021. – Т. 1. – №. 6. – С. 650-655.
  11. Akhtamovich K. I. THE CONTENT OF EDUCATION AIMED AT METHODOLOGICAL IMPROVEMENT OF THE STUDY OF TRADITIONAL MUSICAL HERITAGE //Academicia Globe: Inderscience Research. – 2022. – Т. 3. – №. 01. – С. 13-15.
  12. Мустафаев Б. Restoration of the System of Music Education in Uzbekistan in 1920 1940 Years //ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz). – 2022. – Т. 23. – №. 23.
  13. Миршаев У. О'ЗБЕК XALQ CHOLG'ULARINING SHAKLLANISH TARIXI VA SHARQ MUSIQASHUNOS OLIMLARINING CHOLG'U IJROCHILIGI SAN'ATIGA OID ILMIY MEROSI //ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz). – 2021. – Т. 3. – №. 3.
  14. Rajabov T. I. The Mechanism of Teaching Uzbek Musical Folklore //Procedia of Philosophical and Pedagogical Sciences ISSN. – Т. 2795. – №. 546X. – С. 1.
  15. Karimov O. J. I. Tanbur sozining paydo bo 'lishi va milliy cholg 'u ijrochiligidagi o 'rni //Scientific progress. – 2021. – Т. 1. – №. 5. – С. 767-771.
  16. Ruziev D. Y. The Emergence of New Forms of Musical Ensembles in Uzbekistan //EUROPEAN Journal of innovation in nonformal education. – 2022. – Т. 2. – №. 1. – С. 343-346.
  17. Ибодов У. Р. Инструментальная музыка как орудие психологического влияния на человека. //Актуальные вопросы психологии, педагогики, философии XXI века. – 2020. – С. 244-248.
  18. Камолов Ш. Х. СУДЕБНАЯ ВЛАСТЬ КАК ГАРАНТ ЗАЩИТЫ ПРАВ И СВОБОД ЧЕЛОВЕКА И ГРАЖДАНИНА //Наука и инновация. – 2015. – №. 2. – С. 89-92.
  19. Мадримов Б. (2021). Воздействие узбекского национального певческого искусства и

- жанра эстрады на сознание современной молодежи. Наука, техника и образование. №2-1 (77), С. 55-58.
20. Ахтамов И. И. Ў. Мақом анъанавий касбий мусиқа намуналарини ўрганишда овоз хусусиятлари //Scientific progress. – 2021. – Т. 1. – №. 5. – С. 648-653.
  21. Болтаев Б. Х. Описание приёмы и методики представителей исторического генезиса и этапов узбекского музыкального обучения //Science and Education. – 2022. – Т. 3. – №. 1. – С. 806-813
  22. Rajabov T. I., Ibodov U. R. Obespechenie natsionalnogo naslediya v obuchenii pesnyam buxarskogo detskogo folklora na uroках muzyki //Vestnik nauki i obrazovaniya. – 2020. – С. 21-2.
  23. Ражабов Т. И. Мактабда мусиқа таълимида фольклор кўшиқларининг ўрни //Тошкент давлат педагогика университети. Илмий-назарий ва методик журнал. Тошкент. – 2016. – С. 122-126.
  24. Ibodovich T. R. PRACTICAL SITUATION OF TEACHING UZBEK MUSICAL FOLKLORE IN THE CONTINUOUS EDUCATION SYSTEM //International Journal of Early Childhood Special Education (INT-JECSE) DOI. – Т. 10. – С. 708-716.
  25. Rajabov T. I. Pedagogicheskie vozmoжnosti ispolzovaniya detskih folklornых pesen v duchovno-nravstvennom vospitanii mladshix shkolnikov //Vestnik nauki i obrazovaniya. – С. 5-2.
  26. Rajabov T. I. The Mechanism of Teaching Uzbek Musical Folklore //Volume-1| Issue-1 Available online@ <https://procedia.online/index.php/philosophy>//Procedia of Philosophical and Pedagogical Sciences ISSN.
  27. Раджабов Т.И. УЗЛУКСИЗ ТАЛИМДА ФОЛЬКЛОР КО'ШИҚЛАРИНИ ЙДЖРО ЭТИШИХГ О'ЗИГА ХОС УСЛУБЛАРИ //Научный прогресс. – 2021. – Т. 1. – №. 5. – С. 581-585.
  28. Мадримов Б.К., Раджабов Т.И. Узбекский обрядовый фольклор и его особенности //Некус: Журнал достижений инженерной науки. – 2022. – Т. 1. – №. 4. – С. 53-56.
  29. Ражабов, Тухтасин. "Madaniyat va san'at muassalarini faoliyatini tashkil etishning huquqiy asoslari." *ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz)* 8.8 (2021).
  30. Rajabov, T. X. I., & Ibodov, O. R. (2021). O'zbek Xalq Musiqa Merosda O'quvchilarni Vatanparvalik Ruhida Tarbiyalash Vositasi. *Ижтимоий Фанларда Инновация онлайн илмий журнали*, 1(6), 139-145.
  31. Tukhtasin Rajabov Ibodovich. PRACTICAL SITUATION OF TEACHING UZBEK MUSICAL FOLKLORE IN THE CONTINUOUS EDUCATION SYSTEM. International Journal of Early Childhood Special Education (INT-JECSE) DOI:10.9756/INTJECSE/V14I6.77 ISSN: 1308-5581 Vol 14, Issue 06 2022. Str.708-716
  32. Tukhtasin Ibodovich Rajabov. The Mechanism of Teaching Uzbek Musical Folklore. Volume-1 | Issue-1 Available online @<https://procedia.online/index.php/philosophy>//Procedia of Philosophical and Pedagogical Sciences ISSN 2795-546X Volume – 1 | Issue – 1 | August – 2022 Procedia
  33. То'xtasin Rajabov. UZLUKSIZ TA'LIM TIZIMIDA O'ZBEK MUSIQA FOLKLORINI O'RGATISH DOLZARAB PEDAGOGIK MUAMMO SIFATIDA. IJODKOR

O‘QITUVCHI JURNALI. 5 Sentyabr / 2022 Yil / 21 – son

34. Rajabov T. I., Oripov N. O. Teaching Folklore Songs Bukhara Children in Continuous Education as a Dolzarb Methodological Problem //EUROPEAN JOURNAL OF INNOVATION IN NONFORMAL EDUCATION. – 2022. – T. 2. – №. 2. – С. 409-412.
35. Rajabov, Tokhtasin Ibodovich, and Mahliyo Feruzovna Rutamova. "The Formation of the Spiritual and Moral Qualities of Students through Folk Songs in Continuing Education is an Urgent Pedagogical Problem." *EUROPEAN JOURNAL OF INNOVATION IN NONFORMAL EDUCATION* 2.2 (2022): 404-408.
36. Ражабов Т. И. ХАҚ ҚЎШИҚЛАРИ ОРҚАЛИ ЎҚУВЧИ-ЁШЛАРДА МИЛЛИЙ ТАФАККУРНИ ШАКЛЛАНТИРИШ ОМИЛИ //Барқарорлик ва Етакчи Тадқиқотлар онлайн илмий журнали. – 2022. – Т. 2. – №. 1. – С. 364-368.
37. Раджабов, Тохтасин Ибодович и Нигина Одилвна Орипов. «Обучение фольклорным песням бухарских детей в системе непрерывного образования как долзарбская методическая проблема». *ЕВРОПЕЙСКИЙ ЖУРНАЛ ИННОВАЦИЙ В НЕФОРМАЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ* 2.2 (2022): 409-412.
38. Раджабов Т.И. Рутамова М.Ф. (2022). Формирование духовно-нравственных качеств учащихся через народные песни в системе непрерывного образования является актуальной педагогической проблемой. *ЕВРОПЕЙСКИЙ ЖУРНАЛ ИННОВАЦИЙ В НЕФОРМАЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ* ,
39. Раджабов, Тўхтасин Ибодович и Джахонгир Ихтиёрович Раджабов. «Формирование духовно-нравственных качеств учащихся через народные песни – актуальная педагогическая проблема». *ЕВРОПЕЙСКИЙ ЖУРНАЛ ИННОВАЦИЙ В НЕФОРМАЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ* 2.1 (2022): 331-335.
40. Раджабов Т.И. УЗЛУКСИЗ ТАЛИМДА ФОЛЬКЛОР ҚО‘ШИҚЛАРИНИ ЁДЖРО ЭТИШИХГ О‘ЗИГА ХОС УСЛУБЛАРИ //Научный прогресс. – 2021. – Т. 1. – №. 5.
41. Tukhtasin Ibodovich Rajabov Musiqa madaniyati darslarida xalq qo‘shiqklarining tarbiyaviy ahamiyati. Padagogik mahorat Ilmiy-nazariy va metodik jurnal Maxsus son Jurnal 2001-yildan chiqa boshlagan Buxoro – 2022. 146-149.bet. ISSN 2181-6883
42. Tukhtasin Ibodovich Rajabov The Mechanism of Teaching Uzbek Musical Folklore. Volume-1 | Issue-1 Available online @<https://procedia.online/index.php/philosophy//Procedia of Philosophical and Pedagogical Sciences> ISSN 2795-546X Volume – 1 | Issue – 1 | August – 2022 Procedia 1-8-bet
43. Tukhtasin Ibodovich Rajabov UZLUKSIZ TA‘LIM TIZIMIDA O‘ZBEK MUSIQA FOLKLORINI O‘RGATISH DOLZARAB PEDAGOGIK MUAMMO SIFATIDA. BEST PUBLICATION» *Ilm-ma‘rifat markazi* © IJODKOR O‘QITUVCHI ILMIY-USLUBIY JURNAL MATERIALLARI TO‘PLAMI. 5 Sentyabr / 2022 Yil / 21 – son . 29-40 BET
44. Tukhtasin Ibodovich Rajabov 1-4-SINF O‘QUVCHILARINI XALQ OG‘ZAKI IJODI VOSITASIDA MUSIQAGA QIZIQISHINI TAKKOMILLSHTIRISH MAZMUNI ITALY ONLINE CONFERENOE FORMATION OF PSYCHOLOGY AND PEDAGOGY AS INTERDISCIPLINARY SCIENCES: a collection scientific works of the International scientific conference (13 th September 2022). ISSUE 11 – 589p. 485-494-BET. ISBN 978-955-3605-86-4

45. Bakhram Khudoynazarovich Madrimov, Tukhtasin Ibodovich Rajabov Uzbek Ceremonial Folklore and its Characteristics Nexus: Journal of Innovative Studies of Engineering Science (JISES) Volume: 01 Issue: 04 | 2022 ISSN: 2751-7578 <http://innosci.org/> 53 |-56-Page
46. Tukhtasin Ibodovich Rajabov, Sabina Sayfiddin qizi Safoeva 5-7-SINF O‘QUVCHILARINI XALQ OG‘ZAKI IJODI VOSITASIDA MUSIQAGA QIZIQISHINI TAKOMILLASHTIRISH METODIK MUAMMO SIFATIDA
47. Tukhtasin Ibodovich Rajabov, Sabina Sayfiddin qizi Safoeva MUSIQA MADANIYATI TA’LIMIDA MUSIQIY SAVODXONLIK FAOLIYATINING TUTGAN O‘RNI. Volume: 02 Issue: 10 | Oct-2022 ISSN: 2181-2624 www.sciencebox.uz Analytical Journal of Education and Developmen.423-432 bet.
48. Tukhtasin Ibodovich Rajabov, Bexruz Hamidovich Boltaev Al-Forobiy Va Ibn Sino Sharq Musiqiy Ta’limotida “Iyqoot” Usullari Nazariyasi Asoslarining Zamonaviy Tasnifi International Multidisciplinary Conference "Innovative